

Complexnummer: 525260

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

werktuigbouwkunde

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

525261, 525262, 525263, 525264

Woonplaats

Delft

Gemeente

Delft

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdoject

Ezelsveldlaan 61, 2611 RV te Delft

Complexomschrijving

Inleiding

Complex Werktuigbouwkunde, bestaande uit werktuigkundig LABORATORIUM van de Technische Hogeschool Delft voor de afdeling Werktuig- en Scheepsbouwkunde (Ezelsveldlaan 61), een UNIVERSITEITSGEBOUW van dezelfde afdeling (Nieuwelaan 76), een FABRIEKSSCHOORSTEEN en een dubbele DIENSTWONING. Het complex werd van 1905-1911 gebouwd in de stijl van de vroege Neo-Hollandsche Renaissance naar definitief ontwerp van Vrijman.

In eerste instantie bestonden er plannen voor nieuwbouw aan de Oude Delft naar een ontwerp van Huet & Morre van 1897. Uiteindelijk werd in 1904 goedkeuring verleend aan een plan van rijksbouwkundige J. van Lokhorst. Na diens dood nam zijn opvolger J.A.W. Vrijman, Rijksbouwkundige voor de gebouwen van onderwijs, het project over. Het voormalige laboratorium bestaat uit drie hallen, die dienst deden voor proeven aan stoom-, gas- en petroleumwerktuigen. Het universiteitsgebouw aan de Nieuwelaan herbergde de studie- en collegezalen. In de tweede helft van de jaren vijftig verhuisde de afdeling naar haar nieuwe gebouw aan de Mekelweg.

In 1991 is het laboratorium verbouwd tot techniekmuseum naar ontwerp van architect ir. J. van Zwol. Hierbij is het karakter van de drie hallen zoveel mogelijk intact gelaten. De aanpassingen zijn nagenoeg revisibel. Historische onderdelen, zoals trappen en spanten zijn opnieuw verwerkt en/of in het zicht gelaten. De hallen zijn door middel van nieuwbouw, waarin zich onder meer de entree bevindt, met elkaar verbonden.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

In de jaren negentig is het universiteitsgebouw verbouwd tot appartementencomplex.

Omschrijving

Het complex maakt onderdeel uit van de TU-wijk ten noorden van het Rijn-Schiekanaal. Het complex bevindt zich tussen de Ezelsveldlaan en de Nieuwelaan. De drie hallen liggen parallel aan deze lanen, in west-oostelijke richting. De grootste hal bevindt zich met de langshevel pal op de rooilijn van de Ezelsveldlaan. Gelijktijdig achter deze hal 1 ligt hal 2. Hal 3, het voormalige ketelhuis, staat terug ten opzichte van de Ezelsveldlaan en bevindt zich ten zuidwesten van hal 1. Hierdoor is een klein voorplein ontstaan, dat van de Ezelsveldlaan wordt afgescheiden door twee kleine éénlaagse bijgebouwen. De vrijstaande schoorsteen ligt ten zuidwesten van Hal 3, het ketelhuis. Ten westen van de hallen, aan de Ezelsveldlaan, bevindt zich de dubbele dienstwoning. Deze woning is via tussenleden verbonden met belendende bebouwing. Ten zuiden van Hal 3 ligt de voormalige rijwielstalling.

Waardering

Het complex Werktuigbouwkunde aan de Ezelsveldlaan 55;57;61/Nieuwelaan 67 uit 1905-1911 van architect Vrijman is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde

- als uitdrukking van een functie en als functioneel onderdeel van de TU-wijk;

- als voorbeeld van de Neo-Hollandsche Renaissance, vanwege de plaats die het inneemt in het oeuvre van Vrijman en vanwege de hoofdvorm, het materiaalgebruik en de detaillering en de hoge mate van gaafheid daarvan.

Het complex heeft stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de Ezelsveldlaan en de ruimtelijk-functionele en visuele relatie met de omringende bebouwing, namelijk de overige gebouwen van de Technische Universiteit.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 525261

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	17 maart 2003
Kadaster deel/nr	82928/108

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Delft		Delft		Zuid-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Ezelsveldlaan	61			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	59			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	74			2611 RV	Delft		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Delft		E				3752	
Delft		E				3753	
Delft		E				3755	

Omschrijving**

Inleiding

Bij het complex Werktuigbouwkunde van de Technische Hogeschool Delft behorend LABORATORIUM voor de afdeling Werktuig- en Scheepsbouwkunde, dat van 1905-1911 gebouwd werd in de stijl van de vroege Neo-Hollandsche Renaissance naar ontwerp van Rijksbouwkundige voor de gebouwen van Onderwijs J.A.W. Vrijman. De stijl komt vooral tot uitdrukking in de detaillering van de gevels met speklagen, aanzetstukken, overhoeks geplaatste fialen in de toppen van de kopgevels etc.. Het laboratorium bestaat uit drie hallen, die dienst deden voor proeven aan stoom-, gas- en petroleumwerktuigen. Één van de hallen (nu hal 3) was in gebruik als ketelhuis, waar stoom geproduceerd werd voor de aandrijving van de stoommachines en scheepsmotoren, die in de grootste hal (toen laboratorium 1, nu hal 1) opgesteld stonden. Belendend aan Hal 3 bevindt zich het kolenhuis. Door het kolenhuis liep het stookkanaal naar de schoorsteen. De hefinstallatie in Hal 1 is vervaardigd door de Haarlemsche machinefabriek, voorheen gebr. Figeë, no 477, 1911, met een hefvermogen van 6000 kg.. De hallen werden vanwege de ongelijkmatige samenstelling van de grond gefundeerd met behulp van een plaat van gewapend beton.

In 1928 werd het werktuigbouwkudig laboratorium uitgebreid met een vierde ruimte voor onderzoek van verbrandingsmotoren. In de tweede helft van de jaren vijftig verhuisde de afdeling naar haar nieuwe gebouw aan de Mekelweg.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Van 1970 tot 1983 heeft de hal dienst gedaan als mensa.

In 1991 is het complex verbouwd tot techniekmuseum naar ontwerp van architect ir. J. van Zwol. Hierbij is het karakter van de drie hallen zoveel mogelijk intact gelaten. Historische onderdelen, zoals trappen en spanten zijn opnieuw verwerkt en/of in het zicht gelaten. De hallen zijn door middel van nieuwbouw, waarin zich ook de entree van het museum bevindt, met elkaar verbonden. Het oorspronkelijke tussenlid tussen hal 1 en hal 3 van één bouwlaag en een uitbouw aan de zuidzijde - tegen hal 3 aan - is geïntegreerd in de nieuwbouw.

Omschrijving

Het voormalige laboratorium bestaat uit drie nagenoeg gelijkvormige hallen die in baksteen (kruisverband, knipvoeg) vanuit een rechthoekige plattegrond zijn opgetrokken. De gebroken zadeldaken worden onderbroken door lichtbeuken met doorlopende glaspuien en zijn gedekt met blauwe leien. De hallen zijn uitgevoerd met natuurstenen waterlijsten en kunststenen aanzet- en sluitstenen en onderdorpels. De banden en waterlijsten fungeren als speklagen en accentueren de horizontaliteit van de gevels. Ook de rondom aangebrachte plint, die wordt afgesloten met een ononderbroken waterlijst, versterkt dit karakter. In deze plint bevinden zich getoogde keldervensters onder rollagen met driedelige ramen met koekoeken. De traveemaat wordt beaccentueerd door verticale lisenen, waarin de banden en lijsten doorlopen. Op deze lisenen zijn de decoratief uitgevoerde muurankers bevestigd. De getoogde, staande vensters zijn uitgevoerd met geprofileerde dagkanten en houten, meerdelige vaste - en klepramen. De rollagen zijn verrijkt met geprofileerde randen en aanzetstenen. De glaspui in het dak bestaat volledig uit een aaneengesloten strip rechte vensters met houten ramen met roedenverdeling. De houten dakgoot wordt ondersteund door gesneden klossen. Er bevinden zich originele vergaarbakken van de hemelwaterafvoer. De topgevels zijn uitgevoerd als tuitgevels met een overhoeks geplaatste toppinakel, die bekroond wordt met een bolvormig element en natuurstenen dekkingen.

De grootste hal (Hal 1) bestaat uit een hoofdvolume met een zeven-assige langsgewel en een kopgevel van drie traveeën breed. Aan de oostzijde is een nevenvolume van één bouwlaag gebouwd, dat als tussenlid fungeert tussen het laboratorium en het universiteitsgebouw van werktuigbouwkunde (Nieuwelaan 76). Enkelvoudige vensters in de eerste bouwlaag van de langsgewel worden twee aan twee gekoppeld door het doorlopen van onder- en lekdorpels en de smalle bakstenen muurdammen ertussen. De getoogde brede vensters op de verdiepingen zijn driedelig en onderverdeeld met roeden. De dubbele, verspringende rollagen zijn verrijkt met natuurstenen sierblokjes. In de westelijke kopgevel bevindt zich een dubbele naar buitenslaande deur geflankeerd door gekoppelde vensters. Op de verdieping brede vensters met bovenlichten en een groot zesdelig getoogd venster op de derde laag. Geheel in de top is een bescheiden, rond blindnis met sierblokjes aangebracht.

Hal 2 heeft aan de zuidzijde een uitbreiding van het volume met een één-as brede aanbouw met plat dak: het voormalige vezellaboratorium. De houten goot is voorzien van klossen. De drie traveeën brede symmetrische westgevel van het hoofdvolume heeft een dubbele naar buitenslaande deur, geflankeerd door driedelige vensters. Op de verdieping een groot zesdelig venster geflankeerd door lage driedelige vensters. In de top een rond blindvenster.

Hal 3, de stoom-productiehal met het voormalige ketelhuis bestaat uit de hal met dwarsdaarop een bouwvolume van één laag onder een zadeldak, het voormalige gebouw voor kolenopslag. De symmetrische, vier traveeën brede langsgevens van het hoofdvolume bevatten driedelige ramen met daarboven lage, staande, getoogde vensters. Iedere travee bevat drie lage vensters, gekoppeld door gemeenschappelijke lekdorpels. In de noordgevel bevinden zich twee dubbele naar buitenslaande deuren. De kopgevel van het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

nevenvolume bevat een getoogde deur. De westelijke gevel bevat brede, getoogde vensters onder rollagen en ramen met roedenverdeling. De zuidgevel is grotendeels blind.

De hallen kenmerken zich inwendig door de ijzeren Polonceau-spanten en de lichtwerking van vensters en lichtbeuken. De constructie van de hallen bestaat uit geklinknagelde staalprofielen (H-en I-profielen). In Hal 1 is de hefinstallatie behouden, evenals een afgetimmerde hoekruimte met ruiten in de houten wand, die dienst doet als beheerdersloge, een ijzeren trap, de houten vloer van de omloop. Er bevinden zich enkele paneeldeuren.

Waardering

Het laboratorium van Werktuigbouwkunde aan de Ezelsveldlaan 61 uit 1905-1911 van architect Vrijman is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde

- als uitdrukking van een functie en als functioneel onderdeel van het complex Werktuigbouwkunde van de Technische Universiteit;
- als voorbeeld van de Neo-Renaissance, vanwege de plaats die het inneemt in het oeuvre van Vrijman en vanwege de hoofdvorm, het materiaalgebruik en de detaillering en de hoge mate van gaafheid daarvan.

Het gebouw heeft stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de Ezelsveldlaan en de ruimtelijk-functionele en visuele relatie met de omringende bebouwing, zowel van Werktuigbouwkunde als de overige, voormalige gebouwen van de Technische Universiteit.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Laboratorium

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 525262

Status rijksmonument
Inschrijving register* 17 maart 2003
Kadaster deel/nr 82928/83

Woonplaats* Delft
Gemeente* Delft
Provincie* Zuid-Holland

Locatiennaam Delft
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Delft
Sectie* E
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 3752

Omschrijving**

Inleiding

SCHOORSTEEN behorende bij het complex Wertuigbouwkunde. De via een gemetseld stookkanaal met het kolenhuis annex ketelhuis verbonden schoorsteen maakt onderdeel uit van het werktuigkundig laboratorium van de Technische Hogeschool Delft voor de afdeling Werktuig- en Scheepsbouwkunde, dat van 1905-1911 gebouwd werd in de stijl van de vroege Neo-Hollandsche Renaissance naar ontwerp van Rijksbouwkundige voor de gebouwen van onderwijs J.A.W. Vrijman. Één van de drie hallen van het voormalige laboratorium was in gebruik als ketelhuis, waar stoom geproduceerd werd voor de aandrijving van de stoommachines, die in de grootste hal opgesteld stonden. Ten zuidwesten van het ketelhuis bevindt zich de schoorsteen.

Omschrijving

De schoorsteen is opgetrokken uit baksteen (kruisverband) vanuit een vierkante basis. Hoekblokken, 'kapitelen', banden en lijstwerk zijn uitgevoerd in kunststeen.

In de basis bevindt zich een ijzeren luik, dat toegang tot de schoorsteen geeft voor onderhoudswerkzaamheden. Boven de basis, die wordt afgesloten met uitkragende, natuurstenen lijsten, verspringt de sokkel trapsgewijs naar een hoge, ronde schacht. Deze verspringing geschiedt in drie delen, waarbij telkens forse, horizontale lijsten de verschillende delen accentueren. Op de hoeken zijn forse lisenen aangebracht, die eveneens met lijstwerk en 'kapitelen' de sokkel beklemtonen. Het eerste lid is achthoekig met op de hoeken forse lisenen. De twee delen daarboven zijn rond met wederom hoeklisenen. De schacht wordt met op regelmatige afstand aangebrachte banden ritmisch gearticuleerd. De sober gedetailleerde top is licht uitkragend.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

De vrijstaande schoorsteen van het werktuigbouwkundig laboratorium is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde als

- uitdrukking van een functie en als functioneel onderdeel van het complex Werktuigbouwkunde van de Technische Universiteit;
- vanwege de hoofdvorm, het materiaalgebruik en de detaillering en de hoge mate van gaafheid daarvan.

De schoorsteen heeft stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de Ezelsveldlaan en de ruimtelijk-functionele en visuele relatie met de omringende bebouwing, zowel van Werktuigbouwkunde als de overige, voormalige gebouwen van de Technische Universiteit.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Ketelhuis

Monumentnummer*: 525263

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	17 maart 2003
Kadaster deel/nr	82928/93

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>					
Delft	Delft	Zuid-Holland					
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Ezelsveldlaan	55			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	57			2611 RV	Delft		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>			
Delft	E			3789			
Delft	E			3788			

Omschrijving**

Inleiding

Eenvoudige dubbele DIENSTWONING uit 1905-1911 van architect J.A.W. Vrijman in de trant van de Chalet-stijl, onderdeel van het complex Werktuigbouwkunde TU Delft. De woonhuizen behoorden bij het werktuigbouwkundig laboratorium voor de afdeling Werktuig- en Scheepsbouwkunde, dat van 1905-1911 gebouwd werd in de stijl van de vroege Neo-Hollandsche Renaissance naar ontwerp van de Rijksbouwkundige voor de gebouwen van onderwijs J.A.W. Vrijman.

Omschrijving

De dubbele dienstwoning is opgetrokken in baksteen (kruisverband, knipvoeg) vanuit een samengestelde plattegrond. Het bestaat uit een parallel aan de Ezelsveldlaan liggend hoofdvolume, een risalerend volume daarvoor (aan de noordzijde) en twee risalerende volumes aan de zuidzijde. De dienstwoning bestaat uit twee bouwlagen en wordt gedekt door wolfkappen met overstek, die gedekt zijn met blauwe leien in Maasdekking. De twee wolfkappen van de noordelijke risaliet staan haaks op het hoofddak en hebben een gezamenlijke zakgoot. In de oksels van deze volumes bevinden zich de entrees van de woningen in éénlaagse volumes met lessenaarsdaken. De uiteinden van de nokken zijn met zinken pironen bekroond. Ook de nokvorsten en hoekkepers zijn van zink. Voorts zijn er gemetselde schoorstenen. De daklijsten, het voorschot van de topgevels en de schuiframen zijn van hout vervaardigd. De onderdorpels en waterlijsten, die de gevels horizontaal geleden, bestaan uit natuursteen. Er is een lage, gecementeerd plint en het trasraam wordt afgesloten met een doorlopende waterlijst, die tevens dienst doet als lekdorpel van de vensters. De lekdorpels zijn aan de voorzijde van natuursteen, achter van kunssteen. De gespiegelde woningen hebben een symmetrische voorgevel, waarin de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

hemelwaterafvoer vanuit de gemeenschappelijke goot de scheiding van de woningen visueel benadrukt. De gevel van de risaliet bevat vier rechtgesloten vensters met eenvoudige, bakstenen ontlastingsbogen en boogvelden. Het bovenlicht van de schuiframen is voorzien van gekleurd glas-in-lood. Sierankers verrijken de gevel. Boven de waterlijst op verdiepingshoogte bevinden zich rechtgesloten vensters met driedelige ramen in diepe negge. De stijlen zijn vlak onder de bovendorpel rijker geprofileerd. Het houten beschot in de top vormt aan de onderzijde een zaagtandmotief. In de uitgebouwde woningentrees aan de voorzijde rechtgesloten vensters met zesdelige bovenlichten en aan de beide zijkanten gehoute paneeldeuren met een hardstenen stoep. In de oostelijke en westelijke, licht risalerende kopgevels van het hoofdvolume bevindt zich telkens één schuifraam met glas-in-lood op verdiepingshoogte. De symmetrische, nagenoeg gave achtergevel bevat diverse typen vensters, waaronder een gevelpui met dubbele openslaande tuindeuren met zij- en bovenlichten en geprofileerde latei. Het glas-in-lood is in de bovenlichten van Ezelsveldlaan 55 aanwezig. In de kopgevels van de hoekrisalieten bevinden zich op de eerste laag een deur, gekoppeld aan een venster, beide met bovenlicht en op de verdieping een schuifraam.

Het redelijk gave interieur van de woningen heeft de oorspronkelijk indeling behouden. De kamer-en-suite is echter uitgebroken; paneeldeuren zijn afgetimmerd; enkele verlaagde plafonds aangebracht.

Waardering

Dubbele dienstwoning van algemeen belang vanwege cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde

- als historisch-functioneel onderdeel van het complex Werktuigbouwkunde van de Technische Universiteit;

- als voorbeeld van een eenvoudige dienstwoning, in een door de Chaletstijl beïnvloedde bouwtrant, en vanwege de kenmerkende hoofdvorm, het materiaalgebruik en de detaillering en de redelijke mate van gaafheid daarvan.

De woningen hebben stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de Ezelsveldlaan en de ruimtelijk-functionele en visuele relatie met de omringende bebouwing van Werktuigbouwkunde en de overige, voormalige gebouwen van de Technische Universiteit

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Dienstwoning(K4)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 525264

Status rijksmonument
Inschrijving register* 17 maart 2003
Kadaster deel/nr 82928/40

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Delft		Delft		Zuid-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Nieuwelaan	114			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	116			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	118			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	120			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	122			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	124			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	126			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	128			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	130			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	132			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	134			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	136			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	138			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	140			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	142			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	144			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	146			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	148			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	150			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	152			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	154			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	156			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	158			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	160			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	162			2611 SB	Delft		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Nieuwelaan	164			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	166			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	170			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	172			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	174			2611 SB	Delft		
Nieuwelaan	176			2611 SB	Delft		
Ezelsveldlaan	63			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	65			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	67			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	69			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	71			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	73			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	75			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	77			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	79			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	81			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	83			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	85			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	87			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	89			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	91			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	93			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	95			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	97			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	99			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	101			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	103			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	105			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	107			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	109			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	111			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	113			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	115			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	117			2611 RV	Delft		
Ezelsveldlaan	119			2611 RV	Delft		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Ezelsveldlaan	121			2611 RV	Delft		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Delft	E			3481
Delft	E	3485	A1	
Delft	E	3485	A2	
Delft	E	3485	A3	
Delft	E	3485	A4	
Delft	E	3485	A5	
Delft	E	3485	A6	
Delft	E	3485	A199	
Delft	E	3485	A200	
Delft	E	3485	A201	
Delft	E	3485	A202	
Delft	E	3485	A203	
Delft	E	3485	A167	
Delft	E	3485	A20	
Delft	E	3485	A110	
Delft	E	3485	A114	
Delft	E	3485	A36	
Delft	E	3485	A100	
Delft	E	3485	A18	
Delft	E	3485	A91	
Delft	E	3485	A132	
Delft	E	3485	A191	
Delft	E	3485	A190	
Delft	E	3485	A124	
Delft	E	3485	A194	
Delft	E	3485	A122	
Delft	E	3485	A99	
Delft	E	3485	A17	
Delft	E	3485	A197	
Delft	E	3485	A147	
Delft	E	3485	A162	
Delft	E	3485	A87	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Delft	E	3485	A138	
Delft	E	3485	A130	
Delft	E	3485	A85	
Delft	E	3485	A37	
Delft	E	3485	A121	
Delft	E	3485	A102	
Delft	E	3485	A34	
Delft	E	3485	A160	
Delft	E	3485	A172	
Delft	E	3485	A125	
Delft	E	3485	A128	
Delft	E	3485	A186	
Delft	E	3485	A38	
Delft	E	3485	A179	
Delft	E	3485	A24	
Delft	E	3485	A27	
Delft	E	3485	A134	
Delft	E	3485	A116	
Delft	E	3485	A40	
Delft	E	3485	A30	
Delft	E	3485	A28	
Delft	E	3485	A127	
Delft	E	3485	A188	
Delft	E	3485	A29	
Delft	E	3485	A181	
Delft	E	3485	A185	
Delft	E	3485	A44	
Delft	E	3485	A14	
Delft	E	3485	A174	
Delft	E	3485	A108	
Delft	E	3485	A96	
Delft	E	3485	A51	
Delft	E	3485	A171	
Delft	E	3485	A173	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Delft	E	3485	A195	
Delft	E	3485	A22	
Delft	E	3485	A79	
Delft	E	3485	A47	
Delft	E	3485	A88	
Delft	E	3485	A81	
Delft	E	3485	A183	
Delft	E	3485	A112	
Delft	E	3485	A7	
Delft	E	3485	A141	
Delft	E	3485	A139	
Delft	E	3485	A115	
Delft	E	3485	A16	
Delft	E	3485	A25	
Delft	E	3485	A192	
Delft	E	3485	A175	
Delft	E	3485	A98	
Delft	E	3485	A193	
Delft	E	3485	A21	
Delft	E	3485	A170	
Delft	E	3485	A187	
Delft	E	3485	A196	
Delft	E	3485	A149	
Delft	E	3485	A8	
Delft	E	3485	A180	
Delft	E	3485	A31	
Delft	E	3485	A32	
Delft	E	3485	A129	
Delft	E	3485	A93	
Delft	E	3485	A142	
Delft	E	3485	A118	
Delft	E	3485	A11	
Delft	E	3485	A104	
Delft	E	3485	A177	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Delft	E	3485	A166	
Delft	E	3485	A43	
Delft	E	3485	A169	
Delft	E	3485	A42	
Delft	E	3485	A145	
Delft	E	3485	A97	
Delft	E	3485	A146	
Delft	E	3485	A103	
Delft	E	3485	A26	
Delft	E	3485	A84	
Delft	E	3485	A165	
Delft	E	3485	A164	
Delft	E	3485	A83	
Delft	E	3485	A176	
Delft	E	3485	A136	
Delft	E	3485	A131	
Delft	E	3485	A184	
Delft	E	3485	A182	
Delft	E	3485	A107	
Delft	E	3485	A178	
Delft	E	3485	A111	
Delft	E	3485	A50	
Delft	E	3485	A12	
Delft	E	3485	A94	
Delft	E	3485	A48	
Delft	E	3485	A78	
Delft	E	3485	A33	
Delft	E	3485	A143	
Delft	E	3485	A10	
Delft	E	3485	A137	
Delft	E	3485	A35	
Delft	E	3485	A105	
Delft	E	3485	A9	
Delft	E	3485	A109	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Delft	E	3485	A148	
Delft	E	3485	A39	
Delft	E	3485	A198	
Delft	E	3485	A80	
Delft	E	3485	A140	
Delft	E	3485	A89	
Delft	E	3485	A161	
Delft	E	3485	A126	
Delft	E	3485	A101	
Delft	E	3485	A113	
Delft	E	3485	A135	
Delft	E	3485	A15	
Delft	E	3485	A82	
Delft	E	3485	A163	
Delft	E	3485	A117	
Delft	E	3485	A133	
Delft	E	3485	A19	
Delft	E	3485	A46	
Delft	E	3485	A168	
Delft	E	3485	A189	
Delft	E	3485	A23	
Delft	E	3485	A92	
Delft	E	3485	A90	
Delft	E	3485	A45	
Delft	E	3485	A95	
Delft	E	3485	A106	
Delft	E	3485	A86	
Delft	E	3485	A41	
Delft	E	3485	A13	
Delft	E	3485	A49	

*Omschrijving***

Inleiding

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Voormalig UNIVERSITEITSGEBOUW behorende bij het complex Werktuigbouwkunde van de TH Delft, gebouwd in 1911, naar ontwerp van rijksbouwmeester J.A.W. Vrijman. Het gebouw bevatte onder meer collegezalen, de kabinetten van hoogleraren en assistenten en de bibliotheek. In 1921 werd de westelijke vleugel uitgebreid met een vierde verdieping en werd een hulpgebouw voor aero- en hydrodynamica opgetrokken. In 1942 werd op de middenvleugel een vierde verdieping toegevoegd. In de tweede helft van de jaren vijftig verhuisde de afdeling naar een nieuw gebouw aan de Mekelweg. In de jaren negentig van de twintigste eeuw is het universiteitsgebouw verbouwd tot appartementencomplex. Hierbij heeft het hoofdvolume wijzigingen ondergaan.

Omschrijving

Het universiteitsgebouw is opgetrokken vanuit een samengestelde plattegrond, die zich laat lezen als een E, waarvan de rug aan de Nieuwelaan ligt en waarvan de oostelijke poot ook E-vormig is. Aan de westelijk poot bevindt zich op de noordoosthoek een torenvolume. Dit vijf bouwlagen hoge volume met plat dak is vanuit een rechthoekige plattegrond opgetrokken en kraagt bovenaan licht uit. Het wordt bekroond door een half rond tegen de gevel gebouwd torentje, dat zich verzelfstandigt en afgesloten wordt met een koperen helm. Op de noordwesthoek van deze vleugel is het pand via een tussenlid van één bouwlaag met het laboratorium aan de Ezelsveldlaan verbonden. Centraal in het geveldeel aan de Nieuwelaan bevindt zich de hoofdentree. Het gebouw bestaat (van oorsprong) uit drie bouwlagen met kaplaag. De afgeplatte schilddaken worden doorsneden door de schilddaken van midden- en hoekrisalieten, die met hun noklijn parallel aan de hoofdkappen liggen. Op de hoeken van de nokken bevinden zich zinken pironen. De met blauwe leien bedekte daken bevatten dakkapellen met bescheiden steekappen en dubbele draairamen met bovenlicht. De houten goot op klossen wordt in de gevel geaccentueerd door een sierlijst in blokmotief.

De gevels kenmerken zich door Neo-Renaissancistische detaillering in natuursteen, namelijk hardsteen en zandsteen/kunststeen als horizontaal doorlopende hardstenen banden en waterlijsten, aanzet- en sierblokjes in de boogvelden van de vensters en lijstwerk en frontons in de topgevels. Deze topgevels zijn als oud-Hollandse geveltjes anno 1600 vormgegeven. De inzwenkende, verspringende gevels worden omlijst door dekkingen met rondboogmotieven, hoekstenen met leeuwenreliëfs, bollen en waterlijsten met daartussen decoratief metselwerk. Ze zijn voorzien van een top met een rond venster en driehoekig fronton. De muurankers op alle bouwlagen zijn verrijkt met smeedwerk in diverse decoratieve patronen. In de gietijzeren vergaarbakken zijn gezichtjes verwerkt. De getoogde vensters bevatten staande, dubbele draairamen met zesdelige bovenlichten, waaronder de hardstenen waterlijsten over de gehele lengte van de gevel doorlopen. Deze waterlijsten sluiten op het begane grond-niveau de plint af.

De representatieve, asymmetrische voorgevel aan de Nieuwelaan bestaat uit een drie traveeën breed middendeel met de hoofdentree met links een negen traveeën lange vleugel en rechts een zevenassig geveldeel met op de hoek een drie traveeën breed fors hoekpaviljoen. Op alle drie de lagen bevinden zich het standaard type vensters - een enkel venster per travee - met uitzondering van drie momenten, alwaar de afstand tussen de vensters en het venstertype afwijkt. Bij de tweede tot en met de vierde travee is de afstand tussen de vensters vernauwd tot smalle muurdammen. Deze drie assen worden bekroond door een topgevel. Het drie traveeën brede middendeel bevat op de begane grond de entree geflankeerd door rechtgesloten driedelige ramen met bovenlichten, bekroond door een driehoekig fronton met in het tympaan een reliëf met een mensengezicht. Tussen de houten kozijnen bevinden zich gemetselde penanten. De tussendorpels zijn als uitkragende, natuurstenen waterlijsten uitgevoerd. De entree bestaat uit een dubbele, getoogde deur in een rondboogportiek met een hardstenen stoep. De natuurstenen deuromlijsting met bloemmotief in de zwikken wordt geflankeerd door halfzuilen met Ionische fantasie kapitelen op een hoge, hardstenen sokkel. Deze zuilen zijn verzonken in een pilastermotief. Het geheel wordt afgesloten met een 'entablement' met in plaats van een fronton een rechthoekige opbouw met pilasters in Toscaanse orde geflankeerd door klauwstukken en daarboven opnieuw een 'entablement' met segmentboogvormig

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

fronton. Tussen de pilasters bevindt zich een rolwerk met de tekst "Technische Hoogeschool" en een reliëf met een gezicht. In het fronton een schelpmotief. Aan weerszijden van deze entree hangen twee ijzeren houders voor lantaarns. Op de verdieping zijn zes getoogde vensters met vierruits bovenlicht twee aan twee gekoppeld met een smalle bakstenen muurdam ertussen. Op de derde laag bevinden zich drie hoge, zesdelige vensters. In de topgevel bevindt zich een driedelig venster met bakstenen penanten, een uitkragende bovendorpel en een reliëf met rolwerk eronder. Het hoekpaviljoen rechts bevat op iedere bouwlaag drie brede, hoge, zes- of negendelige vensters. Deze zijn op de eerste twee bouwlagen rechtgesloten met een bakstenen ontlastingsboog met sierblokjes en boogveld en op de derde laag getoogd. Op de begane grond zijn de vensters lager geplaatst waardoor de waterlijst in hoogte verspringt. Iedere as heeft een afzonderlijke topgevel. De oostelijke zijgevel van het hoekpaviljoen aan de Nieuwelaan is drie vensterassen breed en bevat rechtgesloten, grote vensters met zes- en vierdelige ramen. De begane grond bevat kleinere vensters. De achtergevel van dit paviljoen komt overeen met de voorgevel. De achtergevel van de vleugel langs de Nieuwelaan bevat staande, getoogde vensters, die trapsgewijs verspringen (overeenkomstig de trappen van het trappenhuis), grotere staande, getoogde vensters en kleine staande vensters. Aan de westelijke zijde bevindt zich een entree met stoep.

De zijgevels van de poten van de E bevatten telkens per verdieping reeksen van brede, getoogde vensters met zesdelige ramen en op de begane grond rechtgesloten vensters. De noordelijke gevel van de westelijke poot bevat in het deel van het torenvolume kleine getoogde vensters - één per bouwlaag - met bovenin twee vensters. Overigens heeft deze gevel drie vensterassen met op de verdiepingen getoogde vensters met gekoppelde ramen en vierdelige bovenlichten. Op de begane grond rechtgesloten vensters met twee- en zesdelige ramen en een deur met bovenlicht. Deze gevelindeling herhaalt zich in de noordelijke kopgevels van de andere poten. De gevel van de middelste poot bevat in de plint keldervensters met tweedelige klepramen. De westgevel van de oostelijke poot is op begane grond niveau gepleisterd en bevat op de verdiepingen getoogde vensters met T-schuiframes en zesdelig bovenlicht. Op de noordwest hoek bevat deze gevel op de verdieping twee getoogde vensters met stolpramen en daarboven twee vensters met zesdelige ramen. Beide vensterassen worden bekroond door een topgevel. De oostelijke gevel van deze poot wijkt af en bevat een deel van één bouwlaag met topgevel, waarin grote rechtgesloten vensters en een dubbele deur zijn geplaatst en een deel met drie bouwlagen met grote rechtgesloten vensters. De achtergevel van deze poot bestaat uit een geveldeel van drie assen, dat overeenkomt met de gevels van het hoekpaviljoen aan de Nieuwelaan. Het geveldeel ten westen daarvan bevat op de eerste laag twee vensters, die in vorm en grootte overeenkomen met de vensters links daarvan. Op de verdieping komen drie getoogde vensters met dubbele stolpramen met zesdelig bovenlicht voor. Daarboven bevindt zich een getoogd venster met zesdelig raam met vierdelige bovenlichten. Een topgevel doorsnijdt de daklijst.

De vleugel aan de Nieuwelaan bestaat op de begane grond uit een ruime entreehal met natuurstenen balustraden aan weerszijden van een natuurstenen steektrap en een ruime hal met links en rechts trappenhuisen met bordestappen. Tussen voorhal en hal tochtdeuren met meerdelige bovenlichten in getoogde openingen. Het interieur is verbouwd tot appartementen waarbij de oorspronkelijke indeling grotendeels behouden. Na de verbouwing zijn onder meer behouden: trappenhuisen met granieten treden, smeedijzeren balustrades, een trappenhuis met ijzeren trap, tegelwerk, granitvloeren, hardstenen vensterbanken, een aantal stucplafonds. De stalen constructie met geklonken kolommen, lateien en profielen is zo veel mogelijk in het zicht gelaten. Over de lengte van de gevel aan de westzijde bevindt zich een serre van één bouwlaag met ijzeren spanten en glas dak.

Waardering

Het voormalige universiteitsgebouw van Werktuigbouwkunde aan de Nieuwelaan uit 1905-1911 van architect Vrijman is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegevens voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- als historisch-functioneel onderdeel van het complex Werktuigbouwkunde van de Technische Universiteit;
- als voorbeeld van de Neo-Renaissance, vanwege de plaats die het inneemt in het oeuvre van Vrijman en vanwege de hoofdvorm, het materiaalgebruik en de detaillering en de redelijke mate van gaafheid daarvan.

Het heeft stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de Nieuwelaan en de Ezelsveldlaan en de ruimtelijk-functionele en visuele relatie met de omringende bebouwing, zowel van het complex als de overige voormalige gebouwen van de Technische Universiteit.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Universiteitsgebouw